

SCI-CONF.COM.UA

**SCIENTIFIC PROGRESS:
INNOVATIONS, ACHIEVEMENTS
AND PROSPECTS**

**PROCEEDINGS OF IV INTERNATIONAL
SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE
JANUARY 9-11, 2023**

**MUNICH
2023**

SCIENTIFIC PROGRESS: INNOVATIONS, ACHIEVEMENTS AND PROSPECTS

Proceedings of IV International Scientific and Practical Conference

Munich, Germany

9-11 January 2023

Munich, Germany

2023

ЛОГОПЕДИЧНА РИТМІКА ЯК ЗАСІБ КОРЕКЦІЙНО-РОЗВИТКОВОЇ РОБОТИ З ДІТЬМИ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ІЗ ЗАЇКАННЯМ

Синиця Аліна Олександрівна

старший викладач

кафедра прикладної психології та логопедії

Ясинська Ірина Юріївна

здобувачка вищої освіти 4 курсу

спеціальність 012 Дошкільна освіта

Бердянський державний педагогічний університет

м. Бердянськ, Україна

Постановка проблеми. Заїкання все частіше супроводжує розвиток дітей старшого дошкільного віку. За даними вітчизняних та зарубіжних авторів заїкаються близько 1% дорослих і 2-3% усіх дітей. У корекційно-розвитковій роботі із подолання заїкання у дітей старшого дошкільного віку доцільно використовувати засоби спрямованні на відновлення та формування ритмізації мовлення. Одним із таких засобів є логопедична ритміка. Використання логопедичної ритміки у корекційно-розвитковій роботі з дітьми старшого дошкільного віку із заїканням, сприяють нормалізації темпу і ритму їх мовлення, покращенню загальних і мовленнєвих рухів, а також просодики мовлення.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. На сучасному етапі розвитку логопедії існує гостра практична необхідність обґрунтування та зазначення специфіки використання логопедичної ритміки у корекційно-розвитковій роботі з подолання заїкання у дітей старшого дошкільного віку.

Заїкання як порушення мовлення є складною проблемою як в теоретичному, так і в практичному плані. Сучасні українські дослідники вивчили його складну структуру, функції, психофізіологічні механізми, закономірності порушення та можливості подолання (Н. Гаврилова, С. Конопляста, І. Мартиненко, О. Мілевська, Ю. Рібцун, В. Тарасун,

В. Тищенко, М. Шеремет та ін.). Специфіку корекції заїкання досліджували Г. Волкова, М. Власова, К. Беккер, В. Селіверстова, В. Шкловський, Ю. Рібцун та ін. Науковці однозначно підкреслили необхідність застосування сучасних багатоцільових засобів, що сприятимуть формуванню правильного мовлення у дітей із заїканням. Тому, спираючись на вище зазначенні дослідження, можемо стверджувати, що саме логопедична ритміка може бути таким засобом.

Мета: обґрунтувати необхідність застосування логопедичної ритміки при корекції заїкання у дітей старшого дошкільного віку.

Методи дослідження. Теоретичні методи (аналіз наукових джерел, синтез, узагальнення).

Виклад основного матеріалу.

Заїкання – це порушення темпу, ритму та плавності усного мовлення, зумовлене судомним станом м'язів артикуляційного апарату. Досліджуючи природу заїкання С. Долженко, називає його логоневризм – це мовленнєве порушення неврологічного характеру. На думку автора, заїкання є цілісним захворюванням центральної нервової системи, а не окремим симптомом чи синдромом, та проявляється у вигляді перенапруження процесів збудження і гальмування, що призводить до виникнення патологічного умовного рефлексу.

Згідно науковим даним, О. Літовченко виділяє наступні прояви порушення мовлення у дітей із заїканням: порушення плавності, темпу й частково мелодики. Мовлення переривчасте, з необґрунтованими паузами, повтореннями, а то й зовсім із складною вимовою окремих звуків, їхніх сполучень або просто затяжний початок фраз; мовленнєві хитрощі у вигляді допоміжних звуків, їх сполучень або слів (емболофразія); обмеження мовленнєвої активності в багатьох дітей, зниження спілкування з навколишніми, що говорить про певні порушення комунікативної функції мовлення; недоліки вимови звуків, неправильне вживання слів, побудова фраз та інше; недоліки усного мовлення можуть проявлятися на письмі у вигляді повторення однакових букв, складів, розриву слова, неправильної побудови речення та інше; несформованість базових рівнів мовлення; порушення

операцій зі значеннєвої організації висловлення; порушення операцій структурно-мовленнєвого оформлення [3].

Досліджуючи природу заїкання, науковці виокремили дві основні форми заїкання невротична та неврозоподібна форма. Невротична форма, виникає через психічну травму, стресову ситуації чи переляк. Також існують випадки, коли заїкання виникає у дітей, які зростають у сім'ї, де розмовляють двома мовами. Однією із причин виникнення заїкання також можуть бути великі навчальні навантаження.

Таку форму заїкання можна помітити ще у ранньому віці, до середнього дошкільного. Крім, того невротична форма заїкання є наслідком стресової ситуації у якій опинилася дитина. Проявляється зазначена форма в артикуляторних та дихальних спазмах. Артикуляторні спазми виражаються у сипанні губи, коли язик заважає розмовляти. При дихальних спазмах дитина має повітряний дефіцит, який заважає дитині почати розмовляти. Неврозоподібна форма.

Виникає через схильність до заїкання. Головним чинником виникнення неврозоподібної форми заїкання є спадковість чи ускладнення під час вагітності, пологів. Виявити таку форму заїкання можна пізніше, ніж попередню – в молодшому-середньому дошкільному віці. На відміну від невротичної, неврозоподібна форма має тенденцію до ускладнення. Тобто, якщо вчасно не розпочати корекційно-розвиткову роботу, ускладнює не лише мовленнєвий розвиток дитини, а формування особистості взагалі [1].

Спільним для форм заїкання є те, що у обох випадках відбувається порушення ритмічності мовлення, а саме темпу та ритму, відставання у розвитку загальної, дрібної, мимічної моторики, порушення плавності дихання. Логопедична ритміка виступає важливим та актуальним засобом корекції заїкання. Саме логопедична ритміка при правильному її використанні у корекційно-розвитковому процесі з дітьми із заїканням, дозволить вирішити вище зазначені труднощі.

Для старших дошкільників із заїканням, рекомендовано відвідувати

заняття з логопедичної ритміки три-чотири рази на тиждень. Треба зазначити, що ефект від цих занять не може бути дуже швидким. Результати занять мають змогу проявитися лише через півроку чи через рік.

Також дітям старшого дошкільного віку із заїканням доцільно займатися логопедичною ритмікою на індивідуальних заняттях. Логопедична ритміка синтезує в собі дидактичні та специфічні принципи впливу на дітей з особливими освітніми потребами, зокрема дітьми старшого дошкільного віку із заїканням.

Логоритмічні заняття передбачають повторення інструкцій до повного їх засвоєння. Треба працювати за принципом «від простого до складного». Прості ритми та вправи повинні замінюватися більш складними та доведені до автоматизму. Особливу увагу треба приділяти вправам зі зміною темпу та ритму. В процесі виконання цього завдання рекомендуємо, активно використовувати музичний супровід, що підсилить ефективність корекційно-розвиткового впливу [5].

Досліджуючи проблему організації корекційно-розвиткової роботи з дітьми із заїканням Н. Пахомова виокремила такі етапи роботи на заняттях з логоритміки:

1. Етап мовленнєвого обмеження. В процесі заняття з логопедичної ритміки у груповій формі, треба обмежити спілкування дітей. Це пояснюється тим, що дітям потрібно поступово відмовитися від старого формату мовлення, перебудови закріпленого неправильного мовленнєвого стереотипу. Усі засоби повинні бути немовленнєвими. Мова йде про різні види ходьби, бігу, вправи на розвиток: дихання; тону м'язів; довільної уваги; рухової пам'яті; мімічної моторики.

Важливе чергування вправ та прослухування музичних творів. Мова йде про інструментальну та вокальну музику. Пахомова Н. підкреслює, що теми музичних творів повинні співвідноситися з темами логопедичних занять, тобто дотримання принципу тематичності у плануванні.

2. Етап сполученого та відображеного мовлення. На цьому етапі відбувається розвиток та вдосконалення мовленнєвого дихання, збільшення фразового мовлення на чотири-п'ять слів на одному видиху, відбувається формування основних мовленнєвих правил, розвиток артикуляційної моторики. На цьому етапі використовуються: вправи зі співом; ігри, з використанням співу; вправи з розвитку дихання з мовленнєвим супроводом; вправи на розвиток дикції і артикуляції; вправи на розвиток дрібної моторики з мовленнєвим супроводом.

3. Етап діалогічного мовлення. В процесі цього етапу виконуються такі завдання як формування вміння повільно, чітко і ясно відповідати на питання, підбираючи за змістом окремі слова, перед початком мовлення взяти дихання і вимовити відповідь на видиху, плавно, емоційно-виразно. Для цього використовуються наступні вправи: вправи на розвиток голосу; вправи на розвиток координації рухів та мовлення; ігри з мовленнєвим супроводом; пісні; діалоги з музичним супроводом.

4. Етап самостійного мовлення. На цьому етапі логопед навчає дітей переказу розповіді, розвиває монологічне мовлення дітей. На заняттях з логопедичної ритміки у цей час використовуються: мовленнєві завдання; ігри та вправи без музичного супроводу; вправи з елементами танцю; вправи з предметами; вправи з мовленнєвим супроводом.

5. Етап спонтанної емоційної промови і спілкування. Це останній етап. На цьому етапі закріплюються навички плавного мовлення. На заняттях із логопедичної ритміки використовують: театралізовану діяльність; музично-рухові ігри; інсценування; мелодеклацію (читання віршів, з використанням музичного супроводу) [4].

З вище зазначеного однозначно, можемо стверджувати про те, що саме заняття з логопедичної ритміки є ефективним засобом корекційно-розвиткової роботи з дітьми старшого дошкільного віку із заїканням.

Загальний висновок

Заїкання – це мовленнєве порушення, неврологічного характеру, яке

характеризується порушенням темпом, ритмом, плавністю усного мовлення, які спричинені судомним станом м'язів артикуляційного апарату.

Логопедична ритміка є ефективним засобом корекційно-розвиткової роботи з дітьми старшого дошкільного віку із заїканням. Логопедична ритміка передбачає подолання порушення через розвиток рухової сфери дитини, в поєднанні зі словом, ритмом і музикою. Для ефективності корекційно-розвиткової роботи, старші дошкільники із заїканням повинні відвідувати заняття з логопедичної ритміки три-чотири рази на тиждень.

В процесі занять із логопедичної ритміки доцільно використовувати такі засоби як: ритмічна розминка, вправи, що регулюють м'язовий тонус, слухання музики, вправи для розвитку координації мовлення з рухом, спів, ігри. Логопедична ритміка відрізняється легкістю та зручністю, що надає можливість використовувати цей метод вдома, батьками.

Необхідно пам'ятати, що корекційно-розвиткова робота, з використанням логопедичної ритміки повинна мати п'ять етапів. Мова йде про: етап мовленнєвого обмеження, етап сполученого та відображувального мовлення, етап діалогічного мовлення, етап самостійного мовлення та етап спонтанної емоційної промови і спілкування.

На зазначених етапах відбувається вирішення необхідних завдань в процесі боротьби із заїканням. Тільки завдяки комплексному, поетапному, систематичному впливу на дитину старшого дошкільного віку із заїканням можна досягнути успіху у корекційно-розвитковій роботі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Заїкання (логоневроз): симптоми, діагностика та лікування. URL: <https://dvclinic.com.ua/uk/news/zaikanie-logonevroz-simptomu-diagnostika-i-lechenie/>
2. Зелінська-Любченко К. О. Корекція заїкання у дітей дошкільного віку засобами *логоритміки*. URL: <https://repository.sspu.edu.ua/bitstream/123456789/6810/1/Московченко.pdf>

3. Літовченко О. В. Заїкання у дітей: профілактика і корекція : навч. посіб. Одеса: Видавництво ТОВ Лерадрук, 2021. 48 с.

4. Пахомова Н. Г. Спеціальна психологія : навч. посіб. Полтава: АСМІ, 2017. 359 с.

5. Ричкова Н. А. Особливості змісту логоритмічних занять при диференційному підході до дітей із різним типом заїкання. URL: <http://www.educationua.net/silovs-778-1.html>